

Sygn. akt VII U 605/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Ewa Gulska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Marta Szacoń

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 kwietnia 2016 r. w Lublinie

sprawy M. J.

z udziałem zainteresowanego Ł. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 26 stycznia 2015 roku, nr (...) - (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że M. J. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek (...) Ł. J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu od dnia 03 września 2014 roku.

Sygn. akt VII U 605/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 stycznia 2015 roku, nr (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że M. J. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą u płatnika składek (...) Ł. J. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 3 września 2014 roku. W uzasadnieniu wskazano, iż wszelkie okoliczności sprawy wskazują, iż zgłoszenie M. J. do ubezpieczeń społecznych jako osoby współpracującej nastąpiło pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia (k. 35-39 akt ZUS).

W odwołaniu od decyzji M. J. wniosła o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że od dnia 3 września 2014 roku podlega ona obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej w firmie męża Ł. J.. W uzasadnieniu wskazała, iż jej współpraca w firmie męża rzeczywiście miała miejsce, w spornym okresie firma była w czasie przeprowadzki na nowe miejsce, prace te absorbowwały jej męża, w związku z tym podjęli oni

decyzję o współpracy. W jej ramach miała ona być odpowiedzialna za bieżącą obsługę firmy, począwszy od obowiązków biurowych poprzez obsługę klienta, składanie zamówień, zaopatrywanie biura w konieczny asortyment (k. 2-3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosił o ich oddalenie, wskazując argumenty zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (k. 5-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił , co następuje :

Ł. J. prowadzi od grudnia 2008 roku działalność gospodarczą w zakresie produkcji grzejników i kotłów centralnego ogrzewania, pod nazwą (...) Ł. J.. Firmę tą założył i wcześniej prowadził ojciec zainteresowanego, klientami są najczęściej osoby fizyczne. Biuro i hala produkcyjna znajdowały się do września 2014 roku w Ł. przy ul. (...), przy domu zainteresowanego. Po uzyskaniu dotacji na rozbudowę firmy (...) postanowił przenieść produkcję w inne miejsce – do miejscowości T., natomiast firmę handlową pozostawić pod starym adresem, z uwagi na przyzwyczajenie klientów. Nadto zaplanowane zostało otworenie sklepu z artykułami hydraulicznymi, które do chwili obecnej nie doszło do skutku – sklep ten miała prowadzić wnioskodawczyni tak więc jego otwarcie małżonkowie przełożyli do dnia jej powrotu do pracy. Przeprowadzka była przeprowadzana etapami, produkcja nie była wstrzymywana, z tego powodu przez dłuższy okres firma funkcjonowała i produkowała pod dwoma adresami. Biuro firmy znajduje się nadal w domu zainteresowanego i wnioskodawczyni. Księgowość prowadzi księgowa zatrudniona w firmie na 1/8 etatu. Zainteresowany zatrudnia dziewięciu pracowników produkcji, sam zajmuje się przede wszystkim kontaktował się klientami, jeździł na pomiary do klientów oraz kontrolował prawidłowość procesu produkcji (vide wpis CEIDG – k. 15 a.s., wyjaśnienia i zeznania wnioskodawczyni M. J. – k. 17v-18 a.s. w zw. z k. 165 a.s., zeznania zainteresowanego Ł. J. k. 18v-19 a.s., w zw. z k. 102v a.s. oraz 165v a.s., umowa o przyznaniu pomocy k. 43-58 a.s., pismo z (...) z dnia 15 maja 2014 roku k. 59-60 a.s.).

Firma (...) w latach 2013 – 2015 osiągała dochody w wysokości od 165 000 zł do 184 000 zł (vide wydruki elektronicznej księgi przychodów i rozchodów k. 110-150 a.s.).

W związku z planowanym rozwojem firmy zainteresowany i jego żona M. J. podjęli decyzję o rozpoczęciu współpracy i od dnia 3 września 2014 roku Ł. J. zgłosił wnioskodawczynię do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako osobę współpracującą przy prowadzeniu działalności gospodarczej (bezsporne).

Wcześniej wnioskodawczyni, która z wykształcenia jest technologiem żywności, była zatrudniona w okresie od 1 czerwca 2005 roku do 2 września 2014 roku jako osoba obsługująca klientów w punkcie kasowym w firmie (...) E. R. w Ł.. Bezpośrednio przed rozwiązaniem umowy o pracę skarżąca przebywała na urlopie wychowawczym (od 1 listopada 2011 roku do 2 września 2014 roku). Umowa ta została rozwiązana za porozumieniem stron (porozumienie oraz świadectwo pracy k. 63-65 a.s.). Starsze dziecko odwołującej, urodzone w dniu (...) zaczęło uczęszczać do przedszkola od września (...). W chwili podejmowania współpracy z mężem M. J. była we wczesnej ciąży, z której w dniu (...) urodziło się drugie dziecko M. i Ł. J.. Wcześniej zaś w maju 2014 roku odwołująca przebywała w szpitalu z powodu poronienia (zeznania i wyjaśnienia wnioskodawczyni k. k. 17v-18 a.s. w zw. z k. 165 a.s., karta informacyjna k. 67 a.s.).

W związku z podjęciem współpracy wnioskodawczyni przejęła obowiązki męża związane z monitorowaniem pracy osób zatrudnionych w firmie, kontrolowaniem list obecności, nadto odbierała płatności od klientów, wystawiała faktury, dokonywała przelewów, przyjmowała zamówienia od klientów bądź od pracowników firmy na konkretne materiały potrzebne do produkcji. Współpracowała również z księgową, ucząc się od niej podstawowych czynności księgowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym obsługi programów komputerowych Płatnik, (...) oraz E. i W.. Przebywała w biurze firmy w godzinach od 8 do 16, w dni powszednie. Obowiązki te miały odciążyć Ł. J. przede wszystkim w okresie przedłużającej się przeprowadzki, na przyszłość małżonkowie (...) współpracę wnioskodawczyni wiązali z planami otworenia sklepu z artykułami hydraulicznymi, przy domu. Miała go prowadzić wnioskodawczyni. Zainteresowany zakupił samochód dostawczy w celu obsługi tego sklepu (faktury wystawiane przez M. J. w okresie od września do grudnia 2014 roku - k. 21-42 a.s., faktura zakupu samochodu dostawczego zamkniętego k. 61-62 a.s., zeznania świadków E. B. – k. 102v-103 a.s., R. P. k. 103v a.s., W. O. k. 103v-104

a.s., C. B. k. 104-104v a.s., R. J. k. 104v-105 a.s., E. O. k. 105-105v a.s., D. Z. k. 105v a.s., W. C. k. 106 a.s., M. Z. k. 106v a.s., D. W. k. 106v a.s. oraz M. W. k. 107 a.s.) .

Skarżąca pracowała w biurze do 18 grudnia 2014 roku, następnie w związku z dolegliwościami ciężowymi otrzymała zwolnienie lekarskie, na którym przebywała do dnia porodu (bezsporne). Wnioskodawca nie zatrudnił nikogo na jej miejsce, sam przejął jej obowiązki. W grudniu następował zwykle okres spadku w sprzedaży oferowanych przez niego kotłów.

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane dowody osobowe i z dokumentów. Jeżeli chodzi o powołane dokumenty zgromadzone w aktach ZUS to nie budziły one wątpliwości Sądu ani stron co do ich wiarygodności. Strona powodowa przedstawiła liczne kserokopie faktur, wystawionych przez wnioskodawczynię dla klientów dokonujących zakupu w firmie (...). Widnieją na niej podpisy wnioskodawczyni. Były to dokumenty wystawiane klientom firmy i ich autentyczność, w tym autentyczność złożonych przez wnioskodawczynię podpisów nie może budzić wątpliwości. Tak samo rzecz ma się z pozostałymi przedstawionymi przez skarżącą dokumentami – przyznaniem dotacji, fakturą dotyczącą kupna samochodu dostawczego, kserokopiami księgi przychodów i rozchodów za lata 2013-2015, potwierdzonymi przez, nadesłane przez Urząd Skarbowy, deklaracje PIT. Wszystkie te dokumenty potwierdzają aktywny udział M. J. w obsłudze administracyjnej firmy męża, a także obrazują intensywne działania Ł. J., mające na celu rozszerzenie działalności firmy i podniesienie uzyskiwanych z niej dochodów, w tym poszerzenie działalności o sklep oferujący artykuły hydrauliczne.

Zeznania świadków sąd obdarzył wiarą co do faktu czynności wykonywanych przez wnioskodawczynię, ich charakteru i częstotliwości, oraz kontaktu z nią w spornym okresie. Stwierdzenie świadka C. B., zatrudnionej w firmie (...) w charakterze księgowej, że wnioskodawczyni przejęła obowiązki zainteresowanego, w spornym okresie oraz szkoliła się cały czas aby przejąć również obsługę księgową firmy zasługuje w ocenie Sądu na wiarę. Świadek dokładnie podał jakie czynności wykonywała wówczas skarżąca oraz jakie czynności wykonywał wówczas Ł. J.. Potwierdzili to pozostali świadkowie zeznający w sprawie, w tym pracownicy zatrudnieni w firmie (...) w charakterze pracowników produkcji, którzy co prawda nie znali szczegółów dotyczących pracy skarżącej ale kontaktowali się z nią na co dzień w sprawach dotyczących firmy. Podobnie zeznawali świadkowie będący klientami firmy jak i osoby współpracujące z firmą zainteresowanego z racji wykonywanej działalności gospodarczej – byli ono poinformowani, iż M. J. działa w imieniu firmy, mieli z nią okazjonalny kontakt zawodowych w spornym okresie. Zeznania tych świadków, a także E. B., która grzecznościowo pomagała w prowadzeniu księgowości firmy oraz brata zainteresowanego – R. J., który zorientowany był w planach rozbudowy rodzinnej firmy, dają podstaw do przyjęcia, że wnioskodawczyni wykonywała wskazane czynności w sposób stały, a jej praca miała istotny wymiar dla prowadzonej działalności gospodarczej zainteresowanego.

Na tym tle zeznania zainteresowanego oraz wnioskodawczyni w pełni zasługują na wiarę – są bowiem w pełni zgodne z pozostałym materiałem dowodowym oraz logiczne i zgodne z doświadczeniem życiowym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie M. J. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 121) Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

W myśl art. 8 ust. 11 tej ustawy za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz zleceniobiorcami, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 5, uważa się małżonka, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym

gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Zgodnie z art. 13 pkt 5 pkt tej ustawy osoby fizyczne będące osobami współpracującymi przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej albo umowy zlecenia do dnia zakończenia tej współpracy.

Spór w przedmiotowej sprawie koncentruje się na kwestii, czy od dnia 3 września 2014 roku M. J. ma status prawny osoby współpracującej w rozumieniu art. 8 ust. 11 cytowanej ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń, a w konsekwencji, czy zachodzą przesłanki z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 5 ustawy systemowej do objęcia jej obowiązkowo od tego dnia: obowiązkowo ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym oraz dobrowolnie ubezpieczeniem chorobowym.

Organ rentowy zarzucał, że zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych jako osoby współpracującej przy prowadzeniu działalności gospodarczej męża oraz podjęte przez nią - w ramach tej współpracy - czynności miały charakter pozorny, służący jedynie sztucznemu wykreowaniu tytułu prawnego do objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowymi i wypadkowym.

Treść w/w przepisów wskazuje, że do uznania za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność konieczne jest aby osoba ta była jedną z osób w nim wymienionych, tj. małżonkiem, dzieckiem własnym, dzieckiem drugiego małżonka, dzieckiem przysposobionym, rodzicem, macochą, ojczymem, albo osobą przysposabiającą, pozostawała z nim we wspólnym gospodarstwie domowym oraz współpracowała przy prowadzeniu tej działalności.

W przedmiotowej sprawie nie jest przedmiotem sporu, ani nie budzi wątpliwości, że wnioskodawczyni jest żoną Ł. J. oraz pozostaje z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Spór natomiast dotyczy kwestii faktycznej współpracy wnioskodawczyni z zainteresowanym przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej od dnia 3 września 2014 r.

W ocenie Sądu okoliczność ta została w niniejszym postępowaniu udowodniona bez wątpliwości. Dokumenty jakie przedstawili zainteresowany i M. J. potwierdzają stały i aktywny jej udział w obsłudze administracyjnej firmy męża, a także wskazują, iż w spornym okresie Ł. J. podejmował działania zmierzające do rozszerzenia działalności firmy i podniesienie uzyskiwanych z niej dochodów – planował po przeprowadzce poszerzyć działalności o utworzenie sklepu detalicznego z artykułami hydraulicznymi

Osobną rzeczą jest, czy wzrost dochodów nastąpił faktycznie w okresie, gdy wnioskodawczyni współpracowała z mężem przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Organ rentowy podniósł zarzut, iż taki przyrost nie nastąpił. Nie zmienia to jednak faktu, iż M. J. i jej małżonek dążyli do tego. Dokonano zakupu nowego samochodu, zatrudniono nowych pracowników, część produkcyjna firmy została rozbudowana i przeniesiona w nowe miejsce Ł. J. musiał koncentrować się na przeprowadzce, która z racji prowadzonej w sposób ciągły produkcji, musiała odbywać się etapami. Zdaniem Sądu racjonalnym było wówczas korzystanie ze stałej pomocy skarżącej, która z czasem miała przejąć całą obsługę firmy wraz z księgowością – dotychczasowa księgowa jest już osobą starszą, na emeryturze i zmierzała zrezygnować zupełnie z pracy. Była to już wówczas pomoc na tyle czasochłonna, że nie można mówić o „doraźnej” pomocy, świadczonej w ramach ustawowego obowiązku wzajemnej pomocy jako normalną konsekwencją współdziałania małżonków na rzecz założonej przez niech rodziny. Wzrost dochodów w firmie zależy natomiast od wielu czynników, jest procesem złożonym i z pewnością rozłożonym w czasie. Wnioskodawczyni i jej mąż zmierzali niewątpliwie do podniesienia tego dochodu, jednak nie na wszystkie czynniki z tym związane mieli oni wpływ. Trudno więc jedynie na tym kryterium opierać zasadność rozpoczęcia współpracy zainteresowanego z wnioskodawczynią. Nadto z racji kłopotów zdrowotnych związanych z ciążą wnioskodawczyni małżonkowie nie doprowadzili do końca projektu stworzenia sklepu hydraulicznego, zamierzają jednak doprowadzić do tego w momencie powrotu do pracy skarżącej – obecnie zajmuje się ona młodszym dzieckiem.

Wątpliwość Sądu w niniejszej sprawie może budzić natomiast podwyższona wysokość podstawy wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe wnioskodawczyni. Zaznaczyć jednak należy, iż okoliczność ta, w obliczu ustalenia, iż M. J. rzeczywiście współpracowała z mężem przy prowadzeniu działalności gospodarczej, nie może mieć wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie. W przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących wysokość składek nie jest związana z faktycznie osiąganym przychodem i jego wysokością, lecz jedynie z istnieniem tytułu ubezpieczeń i zadeklarowaną kwotą. Wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tej grupy ubezpieczonych mieści się w przedziale od 60% do 250% przeciętnego wynagrodzenia i zależy od deklaracji płatnika składek. Zaznaczenia także wymaga, że na osobie prowadzącej pozarolniczą działalność spoczywa obowiązek finansowania w całości z własnych środków składek na ubezpieczenia społeczne osoby współpracującej (art. 16 ust. 5 lit. a u.s.u.s.), brak jest natomiast obowiązku zapłaty wynagrodzenia. Skoro przepis prawa ubezpieczeń społecznych o charakterze *ius cogens* zezwala na zadeklarowanie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osoby współpracującej na poziomie do 250% przeciętnego wynagrodzenia w oderwaniu od pojęcia rzeczywistego przychodu, to zachowanie płatnika, realizującego swe uprawnienie w oparciu o taki bezwzględnie obowiązujący przepis prawa, nie może być podważone przez odwołanie się do art. 58 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2014 roku, sygn. I UK 145/14, LEX nr 1622302, uchwała SN z dnia 21 kwietnia 2010 r. w sprawie II UZP 1/10, publik. OSNP z 2010 r., nr 21-22, poz. 267; LEX nr 575822). Ponadto jak wynika z pisma ZUS z dnia 4 marca 2015 roku skarżący za siebie odprowadzał niewiele mniejsze składki, a jego roczne i miesięczne dochody pozwalały z pewnością na taki wydatek.

W chwili podjęcia współpracy z mężem M. J. była we wczesnej ciąży (urodziła w dniu(...)roku), poprzedzonej poronieniem w maju 2014 roku. Bardzo prawdopodobne jest, iż nie wiedziała wówczas o ciąży, jednak Sąd uznał to ostatecznie za okoliczność bez znaczenia dla niniejszej sprawy i dlatego oddalił wniosek pozwanego o dołączenie dokumentacji medycznej z okresu prowadzenia ciąży skarżącej. Podkreślić należy, że podjęcie współpracy przez kobietę w ciąży przy prowadzeniu pozarolniczej działalności, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie przez nią świadczeń z ubezpieczeń społecznych nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeżeli współpraca ta była faktycznie wykonywana (vide wyrok S.N. z dnia 6 lutego 2006 r. w sprawie III UK 156/05, publik. LEX nr 272549).

Reasumując uznać należy, iż wbrew zarzutom organu rentowego wszechstronna i wnikliwa analiza całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy prowadzi do wniosku, iż M. J. od dnia 3 września 2014 roku podjęła i rzeczywiście wykonywała współpracę przy prowadzeniu firmy (...) prowadzonej męża Ł. J.. Świadczą o tym jednocześnie dokumenty sporządzone przez nią w tym okresie jak i zeznania świadków. Współpraca ta miała charakter systematyczny, zorganizowany i ciągły - ubezpieczona codziennie pomagała mężowi w prowadzeniu działalności gospodarczej, nie ograniczała się jedynie do udzielania okazjonalnej, zwyczajowej pomocy wymaganej od współmałżonka.

W myśl powyższych przepisów nie ma więc podstaw, aby wyłączyć M. J. z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego rentowego i wypadkowego w okresie od 3 września 2014 roku jako osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą.

Mając powyższe na uwadze oraz na podstawie powołanych przepisów i na mocy art. 477¹⁴ §2 k.p.c Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.